

Vragenboekje

Dit examen bestaat uit 25 vragen en een vertaalopdracht.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 775 τάρβω

- 2p 1 Waarom is deze angst begrijpelijk, gezien de identiteit van de koorleden en de inhoud van de tragedie tot nu toe?

De regels 778-779 worden door Hupperts en Van Lakwijk als volgt vertaald:

Het gedrag van de Bakchanten gaat alle perken te buiten: het grijpt als een vuur om zich heen en komt steeds dichterbij, een grote schande voor de Grieken.

- 2p 2 Citeer uit deze vertaling het tekstelement waarmee het woord ὕβρισμα wordt weergegeven.

De regels 780-785 (στεῖχ' t/m βάκχαιον) worden door Hupperts en Van Lakwijk als volgt vertaald:

Ga jij naar de Elektra-poort en beveel allen aan te treden: zwaargewapenden, de ruitelij, lichtgewapenden en boogschutters.

Deze vertaling geeft de strekking van Pentheus' woorden correct weer, maar doet geen recht aan de Griekse formulering.

- 2p 3 a. Leg dat uit.
b. Illustreer je antwoord met een voorbeeld uit deze regels.

Sommige commentatoren hebben voorgesteld om in regel 787 niet πείθη te lezen, maar πείση (= „jij zult lijden”), omdat daarmee een betere aansluiting bij regel 786 wordt bereikt.

- 2p 4 Leg de redenering van deze commentatoren uit.
2p 5 Welke consequentie heeft de lezing πείση voor de interpretatie van het participium κλύων? Beantwoord de vraag door een vertaling van regel 787 te geven met de lezing πείση.

Regel 789 σ' ὄπλ' ἐπαίρεσθαι θεῶ

- 2p 6 Van welk woord van Pentheus geeft Dionysos hier door het gebruik van θεῶ een interpretatie? Beantwoord de vraag door het citeren van het desbetreffende Griekse woord.

- 2p 7 Waarom kan de bij de vorige vraag bedoelde interpretatie niet juist zijn in de ogen van Pentheus? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

In regel 798-799 (ἀσπίδας t/m χαλκηλάτους) brengt Dionysos met zijn woorden een eerder gedane mededeling van de bode in herinnering.

- 2p 8 Hoe luidt die mededeling? Beantwoord de vraag door een citaat uit regel 754-774.

Regel 801 οὔτε πάσχων οὔτε δρῶν

Deze woorden worden meestal als een vaste uitdrukking beschouwd, neerkomend op „onder geen omstandigheden”. Een commentator wijst echter op de mogelijkheid dat deze woorden, indien letterlijk opgevat, kunnen verwijzen naar de aanstaande omslag in het gedrag van de Vreemdeling / Dionysos.

- 2p 9 Welke omslag wordt hier bedoeld? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Tekst 2

Regel 1200-1201

- 1p 10 Citeer uit deze regels het Griekse woord waarop Agaue in het geheel niet reageert.

Regel 1207-1208

- 2p 11 Leg uit wat Agaue bedoelt met deze retorische vraag.

- 2p 12 Leg uit welk verband gelegd wordt door γὰρ in regel 1222.

Vergelijk de volgende twee vertalingen van regel 1222:

1 (toen) ik van iemand hoorde wat mijn dochters gedaan hadden (Hupperts & Van Lakwijk)

2 immers ik hoorde van het waagstuk van een van mijn dochters (Eykman)

- 3p **13** a. Citeer het Griekse woord dat in deze vertalingen volkomen verschillend is geïnterpreteerd.
b. Geef daarbij een toelichting, die op beide vertalingen ingaat.

Regel 1227 Ἀκταίων

Aktaioon en Pentheus ondergaan een overeenkomstige straf wegens een overeenkomstige handelwijze.

- 2p **14** Om welke twee overeenkomsten gaat het?

Kadmos weet in welke gemoedstoestand hij Agaue zal aantreffen.

- 2p **15** Citeer uit regel 1227-1232 het Griekse tekstelement waarmee die gemoedstoestand van Agaue wordt aangeduid.

Regel 1233 κομπάσαι

- 2p **16** Welk Grieks woord in het vervolg (t/m 1243) herhaalt dit begrip?

- 1p **17** Citeer uit regel 1244-1250 het Griekse tekstelement dat door Kadmos ironisch wordt gebruikt.

- 2p **18** Citeer uit regel 1244-1250 de twee Griekse tekstelementen die een verwijt van Kadmos aan het adres van Dionysos inhouden.

Tekst 3

Regel 3 tweemaal geboren

- 2p **19** Waarop wordt hiermee gedoeld?

In regel 860-861 van de Bakchai is Dionysos als volgt aangeduid:

Διόνυσον, ὃς πέφυκεν ἐν τέλει θεός,

δεινότατος, ἀνθρώποισι δ' ἡπιώτατος

- 2p **20** Citeer twee tekstelementen waaruit blijkt dat Dionysos ook in de Hymne gekarakteriseerd wordt als ἡπιώτατος.

Regel 5 voor-de-gek-houder

- 1p **21** Leg uit dat Dionysos in Euripides' Bakchai bij uitstek een voor-de-gek-houder is.

Tekst 4

- 1p **22** Verklaar waarom Vestdijk Dionysos kan aanduiden als „de Gemaskerde”.

Tekst 5

- 1p **23** Toon aan dat de schrijfster zich hier direct heeft laten inspireren door Euripides' Bakchai.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Tekst 6

- 1p **24** Noem de namen van de twee oude mannen op wie in regel 1-2 wordt bedoeld.
- 2p **25** Op welk punt is de beschrijving in de tweede alinea van tekst 6 in strijd met de inhoud van Euripides' tragedie?

Tekst 7

Bestudeer tekst 7 met de inleiding en de aantekeningen.

- 45p Vertaal regel 414 t/m 434.
-

Einde